ГИ ДЬО МОПАСАН
ИЗОСТАВЕНИЯТ

Превод от френски: Ерма Гечева, —

chitanka.info

— Мисля, че наистина си полудяла, скъпа приятелко, щом си тръгнала да се разхождаш из полето в такова време. От два месеца измисляш все чудатости. Решаваш, ща не ща, да ме отведеш на море, макар че — ето вече четиридесет и пет години, откак сме женени — никога по-рано не ти беше идвало наум подобно нещо. Избираш непременно Фекан, такъв тъжен град; а сега пък толкова си пощръкляла да се движиш, ти, която никога не се помръдваш, че искаш да се разхождаш из нивята през най-горещия ден в годината. Кажи на д'Апрьовал да те придружи — той угажда на всичките ти прищевки. А пък аз ще отида да си поспя.

Госпожа дьо Кадур се обърна към стария си приятел:

— Ще дойдете ли с мене, д'Апрьовал?

Той се усмихна, поклони се със старовремска галантност и каза:

— Ще дойда с вас, където и да отидете.

— Добре, вървете да слънчасвате — заяви господин дьо Кадур. И се прибра в „Хотела при баните“ да полежи час-два.

Щом останаха сами, възрастната жена и нейният стар другар тръгнаха. Тя каза съвсем тихо, като стисна ръката му:

— Най-сетне, най-сетне!

Той прошепна:

— Вие сте луда. Уверявам ви, че сте полудяла. Помислете колко рискувате. Ако тоя човек…

Тя трепна:

— О, Анри, не казвайте „тоя човек“, когато говорите за него.

Той продължи рязко:

— Добре де, ако нашият син се усъмни в нещо, ако ни заподозре, в ръцете му сте, в ръцете му сме — и двамата. Четиридесет години преживяхте, без да го виждате. Какво ви стана сега?

Те вървяха по дългата улица, която води от морето до града, после свиха вдясно, за да поемат по склона за Етрета. Белият път се беше проточил под палещия слънчев дъжд.

Вървяха бавно, със ситни крачки в огнения пек. Тя бе хванала приятеля си подръка и гледаше право пред себе си с втренчен, блуждаещ поглед!

Каза му:

— Значи и вие никога не сте го виждали?

— Не, никога!

— Възможно ли е?

— Скъпа приятелко, да не започваме пак тоя вечен спор. Аз имам жена и деца, тъй както вие имате съпруг. Така че и за мене, и за вас един скандал може да бъде гибелен.

Тя нищо не отвърна. Мислеше за далечната си младост, за миналите, толкова тъжни неща.

Бяха я омъжили, както обикновено омъжват девойките. Тя почти не познаваше годеника си, някакъв дипломат, а после заживя с него, както всички светски жени.

Но ето че един млад човек — господин д'Апрьовал, също така женен, се влюби в нея дълбоко и страстно. И по време на едно продължително отсъствие на господин дьо Кадур, който беше заминал, натоварен с политическа мисия за Индия, тя отстъпи.

Можеше ли да се съпротивява, да откаже? Можеше ли да намери сила, решителност да откаже, когато и тя го обичаше? Не, наистина беше невъзможно! Щеше да бъде толкова тежко! Трябваше твърде много да страда! Колко лош и коварен е животът! Може ли човек да избегне известни удари на съдбата, може ли да избегне фаталното предопределение? Нима е възможно сама жена, изоставена, без нежност, без деца, непрекъснато да отбягва една връхлитаща страст, да отбягва слънчевата светлина и до края на живота си да живее в мрак?

Колко добре си спомняше тя сега всички подробности — неговите целувки, усмивката му, как той се спираше на вратата, загледан в нея, когато идваше в дома й. Какви щастливи дни, единствените й хубави дни, които тъй бърже се свършиха!

После забелязва, че е бременна! Какви тревоги!

О, онова пътуване на юг, дългото пътуване, страданията, непрекъснатите ужаси, животът й, когато се криеше в самотната къщурка на брега на Средиземно море сред една градина, откъдето не смееше да излезе!

Колко добре си припомняше тя дългите дни, които прекарваше излегната под портокаловото дърво с очи, устремени в червените кръгли плодове сред зеления листак! Как й се искаше да излезе, да отиде до морето, чийто свеж полъх достигаше до нея иззад стената, как се ослушваше в плискането на малките вълни върху пясъка, как мечтаеше за обширната, блеснала на слънцето синева, с бели платна по нея и планина на хоризонта! Но не смееше да се покаже дори на

вратата. Ако някой я познаеше така обезформена, със срамно натежало тяло!

А дните на очакване, последните мъчителни дни! Стряскането, заплашващите я страдания, после ужасната нощ! Колко мъки беше понесла.

Каква нощ! Как беше стенала, викала! Още виждаше бледото лице на любовника си, който непрекъснато целуваше ръцете й, бръснатото лице на лекаря, бялата шапчица на сестрата.

И как беше потресено сърцето й, когато чу крехкия детски писък, онова мяукане — първото усилие на един човешки глас!

А на другия ден! На другия ден! Единствения ден, когато видя и прегърна сина си. Защото никога вече след това тя не го бе дори и зървала!

А после какво дълго празно съществуване, в което непрекъснато витаеше мисълта за детето й! И вече тя не видя нито веднъж малкото същество, излязло от нея, нейния син. Бяха го взели, отнесли, скрили. Тя знаеше само, че бил отгледан от нормандски селяни, че и той станал селянин, че бил женен, добре оженен и добре обзаведен от баща си, чието име той не знаеше.

Колко пъти през тези четиридесет години бе желала да отиде да го види, да го прегърне! Не можеше да си представи, че е пораснал! Все го виждаше като оная човешка ларва, която бе държала един ден в прегръдките си и бе притискала до изтерзаната си плът.

Колко пъти беше казвала на любовника си: „Не мога вече да издържа, искам да го видя, ще замина.“

Той винаги я бе въздържал, спирал. Нямало да може да остане спокойна, да се овладее, синът им щял да разбере, да я използува. Щяла да се погуби.

— Как изглежда той? — питаше тя.

— Не зная. И аз не съм го виждал.

— Възможно ли е? Да имаш син и да не го познаваш. Да се страхуваш от него, да го отхвърлиш като някакъв позор.

За нея това беше ужасно.

* * *

Вървяха по дългия път, изнемощели от слънчевия плам, изкачваха нескончаемата стръмнина.

Тя поде:

— Не би ли казал човек, че това е възмездие! Нямах друго дете по-късно. Не, не можех да устоя на желанието да го видя — то ме преследва от четиридесет години. Вие мъжете не разбирате това. Помислете, че съм съвсем близо до смъртта. И да не го видя още веднъж… Да не го видя, нима е възможно? Как съм могла да чакам толкова време? Винаги съм мислила за него. Колко ужасен беше животът ми. Нито веднъж, чувате ли, не е имало ден да се събудя, без първата ми мисъл да е била за него, за моя син. Какъв ли е? О, колко виновна се чувствувам пред него! Трябва ли в такива случаи човек да се бои от обществото? Всичко трябваше да напусна и да отида с него, да го отгледам, да го обичам. Сигурно щях да бъда по-щастлива. Не посмях. Постъпих подло. Колко страдах! О, бедните изоставени същества, как трябва да ненавиждат майките си!

Тя внезапно млъкна, задавена от ридания. Цялата долина немееше пуста под тежката светлина. Само скакалците надаваха своето сухо, продължително цвърчене всред жълтата рядка трева от двете страни на пътя.

— Поседнете — каза той.

Тя се остави да я отведе до края на канавката, отпусна се на земята и закри лице с ръцете си. Белите коси, навити на букли от двете страни на лицето й, се разпуснаха, а тя плачеше, разкъсвана от дълбока мъка.

Мъжът стоеше тревожен срещу нея, не знаеше какво да каже. Прошепна:

— Хайде… бъдете храбра.

Тя стана:

— Ще бъда.

Избърса очите си и тръгна с отсечена старческа походка.

Малко по-нататък пътят потъваше всред група дървета, които закриваха къщите. Дочуха равномерен звучен удар на ковашки чук по наковалня.

И скоро видяха вдясно каруца, спряна пред ниска сграда; под някакъв навес двама мъже подковаваха кон.

Господин д’Апрьовал се приближи.

— Накъде е чифликът на Пиер Бенедикт? — извика той.

Един от мъжете отвърна:

— Хванете пътя вляво, до кръчмицата, и после направо — третата къща след къщата на Поре. Има една ела до вратата. Няма да се объркате.

Завиха наляво. Сега старата жена вървеше съвсем бавно, краката й едва я носеха, сърцето й биеше толкова силно, че тя се задъхваше.

На всяка крачка шепнеше като молитва:

— Господи, о, господи!

И страшно вълнение стягаше гърлото й, караше я да полита, сякаш краката й се пресичаха.

Нервен, леко пребледнял, господин д'Апрьовал й каза неочаквано:

— Ако не можете да се овладеете, веднага ще ни издадете. Опитайте се да се сдържате.

Тя заекна:

— Нима мога? Детето ми! Като си помисля, че ще видя детето си!

Вървяха по селски път, който се провираше между чифлишки дворове, засенчен от двойна редица буки, растящи край канавките.

И изведнъж се озоваха пред една дървена врата, засенчена от млада ела.

— Тук е — каза той.

Тя изведнъж се спря и се огледа.

Дворът беше голям, в него растяха ябълкови дървета. Стигаше до малка къща със сламен покрив. Отсреща бяха яхърът, хамбарът, оборът, кокошарникът. Под навес, покрит с плочи, имаше коли — каруца, двуколка, кабриолет. Четири телета хрупаха зелената трева под дърветата. Черни кокошки скитаха из целия двор.

Никакъв шум. Вратата на къщата беше отворена. Но не се виждаше жива душа.

Влязоха. Черно куче веднага изскочи от някакво буре, търкулнато край една голяма круша, и започна да лае бясно.

До предната стена на къщата бяха наредени върху дъски в права редица сламените куполи на четири кошера.

Като стигна пред дома, господин д'Апрьовал извика:

— Има ли някой?

Показа се едно момиченце, десетгодишно девойче, босо, с мръсни крака, облечено с риза и вълнена пола; изглеждаше стеснително и прикрито. То застана на прага на отворената врата, сякаш за да пази входа.

— Какво искате? — попита то.

— Тук ли е баща ти?

— Не.

— Къде е?

— Не знам.

— А майка ти?

— Тя е с кравите.

— Скоро ли ще се върне?

— Не знам.

И изведнъж старата жена, сякаш се боеше, да не би да я отведат насила, каза забързано:

— Няма да си отида, без да съм го видяла.

— Ще го дочакаме, скъпа приятелко.

Те се извърнаха и забелязаха една селянка, която идваше към къщата — носеше тенекиени кофи; те изглеждаха тежки и слънцето запалваше от време на време по тях блестящ бял пламък.

Тя куцаше с десния крак; облечена беше в стегната на гърдите кафява извехтяла, избеляла от дъждове и слънце фланела, която й придаваше вид на бедна, жалка и мръсна ратайкиня.

— Ето я майка — каза детето.

Когато стигна до къщи, тя изгледа чужденците със зъл и подозрителен поглед. После си влезе, сякаш не ги беше видяла.

Изглеждаше стара. Имаше хлътнало, жълто, сурово лице, лице на селянка, изрязано сякаш от дърво.

Господин д’Апрьовал я повика:

— Вижте какво, госпожо, влязохме у вас, за да ви помолим да ни продадете две чаши мляко.

Тя измърмори нещо и след като остави кофите, пак излезе навън.

— Никакво мляко не продавам.

— Много сме жадни. Госпожата е стара и е извънредно уморена. Не бихте ли ни дали нещо за пиене?

Селянката ги гледаше безпокойно и хитро.

Най-сетне взе решение.

— Като сте дошли, ще ви дам — каза тя.

И изчезна в къщата.

Детето изнесе два стола и ги постави под една ябълка. Появи се и майката с две панички разпенено мляко, които сложи в ръцете на посетителите.

После застана права пред тях, сякаш за да ги наглежда и да открие намеренията им.

— От Фекан ли сте? — попита тя.

Господин д’Апрьовал отговори:

— Да, във Фекан сме за лятото. — И след малко додаде: — Бихте ли могли да ни продавате пилета всяка седмица?

Селянката се поколеба, после отвърна:

— Само че какви ще искате, млади ли?

— Да, млади.

— Колко ги плащате на пазара?

Д’Апрьовал, който не знаеше, се обърна към приятелката си:

— Как плащате птиците, мила, младите птици?

Тя промълви през сълзи:

— По четири франка и по четири франка и половина.

Чифликчийката я изгледа изненадана с крайчеца на окото си. После попита:

— Болна ли е госпожата, че плаче?

Той не знаеше какво да отговори, заекна:

— Не… не… но тя… загуби часовника си по пътя, хубав часовник, затова й е мъчно. Ако някой го намери, съобщете ни.

Бенедиктовица нищо не отвърна, понеже тая история й се стори съмнителна.

Изведнъж тя каза:

— Ей го и мъжа ми!

Само тя го беше видяла, че влиза, защото седеше с лице към пътната врата.

Д’Апрьовал потрепери, госпожа дьо Кадур се извърна стреснато, едва не падна от стола си.

* * *

На десет крачки от тях стоеше човек; превит одве, запъхтян, той теглеше вързана с въже крава.

Каза, без да обръща внимание на гостите:

— Дявол да я вземе, каква проклетница!

После отмина към обора и изчезна в него.

Сълзите на старицата изведнъж пресекнаха, тя стоеше объркана, безмълвна, без мисъл: нейният син! Това беше нейният син!

Д’Апрьовал, когото същата мисъл бе наранила, каза смутено:

— Този ли е господин Бенедикт?

Чифликчийката попита недоверчиво:

— Че кой ви каза името му?

Той отвърна:

— Ковачът при шосето.

После всички замлъкнаха, вперили поглед във вратата на обора. Тя тъмнееше като черна дупка в стената на сградата. Нищо не се виждаше вътре, но се чуваха неясни шумове, движения, стъпки, заглушени от сламата, разхвърляна по пода.

Човекът се появи на прага; той избърса челото си и се отправи към къщата с широки, бавни стъпки, като при всяка крачка се отпускаше цял.

Още веднъж мина пред чуждите хора и като че ли без да ги забележи, каза на жена си:

— Върви ми налей една кана от ябълковото, жаден съм.

После си влезе в къщи. Чифликчийката отиде до избата, като остави парижаните сами.

А госпожа дьо Кадур промълви развълнувана:

— Да си вървим, Анри, да си вървим.

Д’Апрьовал я хвана подръка, повдигна я и като я поддържаше с всички сили, защото чувствуваше, че тя ще падне, я отведе, след като хвърли пет франка на един от столовете.

Щом излязоха от вратата, тя се разхлипа, разтърсена от мъка, и пошепна:

— О, о! Това ли направихте от него?…

Той беше извънредно блед. Отговори сухо:

— Направих, каквото можах. Чифликът му струва осемдесет хиляди франка. Такива пари и децата на буржоазните семейства невинаги получават.

Върнаха се съвсем бавно, без повече да проговорят. Тя продължаваше да плаче. Сълзи капеха от очите й безспир и се стичаха по страните й.

Най-сетне престана да плаче — бяха влезли във Фекан.

Господин дьо Кадур ги чакаше за вечеря. Като ги видя, той се разсмя и каза:

— Чудесно, жена ми е получила слънчев удар. Много ми е приятно. Наистина мисля, че от известно време нещо я е прихванало!

Никой от двамата не отговори, а когато съпругът запита, като потриваше ръце:

— Добре ли поне се поразходихте?

Д’Апрьовал отвърна:

— Прекрасно, драги, наистина прекрасно.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

http://chitanka.info

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.